

Krystyna Duraj-Nowakowa, *Pisarstwo naukowe: między rzemiosłem a sztuką*, Oficyna Wydawnicza „Humanitas”, Sosnowiec 2015, ss. 359.

O potrzebie maestrii pisarstwa naukowego

O osobach, którym pisanie przychodzi bardzo łatwo, potocznie mówi się, że są urodzone z piórem w rękę. Nie każdy ma takie zdolności, lecz poprzez rozmaite ćwiczenia, a także uświadomienie sobie oraz wzmocnienie czynników natury indywidualnej, typu ambicja, motywacja oraz wytrwałość czy cierpliwość, pisanie może się stosunkowo dobrze nauczyć. W przypadku pisarstwa naukowego nieodzowna jest maestria, a drogą prowadzącą do niej jest opanowanie i operowanie rzemiosłem pisarskim. O tym traktuje najnowsza książka profesor Krystyny Duraj-Nowakowej, zachęcająca do lektury między innymi już przez oryginalny tytuł – *Pisarstwo naukowe: między rzemiosłem a sztuką*. Problem poruszany w tak szerokim, bo nie zwyczajnie całościowym, lecz wertykalno-horyzontalnym ujęciu, jest niezwykle ważny i aktualny z punktu widzenia potrzeb i przeobrażeń współczesności także i w tej właśnie dziedzinie życia i nauki.

Niepokojące uproszczanie przez studentów form pisarskich (choćby pomijanie w pracach tak ważnych części, jakimi są wstęp i zakończenie, a stosowanie rozwinięcia w postaci tak zwanych wyliczanek informacji za pomocą symboli graficznych bez analiz i interpretacji, wniosków, uogólnień i postulatów), o ukonstytuowanej od wielu lat przydatności w toku kształcenia akademickiego, typu referat, sprawozdanie, recenzja, nie wspominając o trudności w posługiwaniu się taką formą jak esej, wskazany szczególnie na kierunkach z obszaru nauk społecznych, humanistycznych, takich jak na przykład pedagogika, świadczy o konieczności stałego nacisku na tę problematykę jeszcze wtedy, zanim wybrani, nawet najlepsi absolwenci staną się naukowcami, badaczami, opisującymi i publikującymi wyniki swoich prac. W odniesieniu zaś do aktualnych badaczy, rekrutujących się

w dużej mierze z kadry akademickiej o różnych stopniach i tytułach naukowych, w parametryzacyjnej epoce wymagań (nad)produkcji tekstów naukowych, nowej koncepcji (?) pisarstwa naukowego zawierającej się w słowach „publikuj albo giń”, presji pisania, indywidualnych przypadków tak anoreksji, jak i bulimii pisarskiej, temat ten także nabiera szczególnego znaczenia.

Zaakcentowany tu nieprzypadkowo, lecz specjalnie tytuł książki znakomicie orientuje nie tylko w jej treściach, ale i głównej tezie – podstawą nowoczesności pisarstwa naukowego jest zachowanie tradycji – czeladnicze, staranne i dokładne opanowanie rzemiosła pisarskiego przez rozmaite ćwiczenia w okresie poprzedzającym i dalej nieustannie podczas pracy naukowej, doskonalenie i szlifowanie umiejętności pisarskich w celu lepszego popularyzowania wyników prac badawczych oraz traktowanie ich jako jednego z komponentów całościowo rozumianego warsztatu pracy naukowej, ponieważ dzisiaj nie sposób go inaczej spostrzegać jak systemowo, a więc zarówno w całości, jak i w osobności jego części, zatem w odniesieniu do istoty, rodzajów, funkcji oraz licznych uwarunkowań. Na tym właśnie skupia się recenzowana książka pióra profesor K. Duraj-Nowakowej, dająca liczne wskazówki i porady, jak pisać, aby pokazać nie tylko rzemiosło, ale i wyjście poza to rzemiosło w postaci twórczej sztuki pisarskiej, i to *ab ovo usque ad mala*, począwszy od przygotowania do zakończenia prac pisarskich.

Struktura recenzowanej książki układa się (poza „Wstępem”, „Zakończeniem” – dyskusją wyników, „Literaturą”, „Wykazem rysunków i tabel” oraz „Uszczegółowionym spisem rzeczy w języku polskim i angielskim”) wokół pięciu rozdziałów. Rozdział pierwszy to nic innego jak propedeutyka pracy naukowej, a dwa kolejne wskazują już na pierwsze, ale konkretne kroki w podejmowaniu czynności naukowo-badawczych. Zatem rozdział drugi zawiera rady dotyczące zbierania, gromadzenia i zastosowania materiałów oraz zadań przygotowawczych do pisania doniesień naukowych, formułowania tematu pracy, są w nim na przykład wyjaśnienia na temat relacji między problemem a tematem, tematem a tytułem pracy promocyjnej, między tytułem i tematem pracy a jej tezą itp. Rozdział trzeci o kierowaniu, samokierowaniu i organizacji prac pisarskich jest dopełnieniem dwóch pierwszych rozdziałów książki, obok schematów planowania autorskich prac i konstrukcji utworu/opracowania zawiera opisy kwestii, budowy tekstów rozpraw, postrzeganej w formie

wewnętrznej i zewnętrznej oraz swoistości, odmian i celowego użycia akapitu. Odmienny charakter od omówionych mają rozdziały czwarty i piąty. I tak czwarty jest ilustracją spożytkowania teorii do praktycznej działalności pisarskiej na przykładzie tworzenia sprawozdania naukowego, natomiast rozdział piąty to już wytyczne do nauki pisania i redagowania oraz korekty tekstów naukowych.

Z książki tej można wiele wynieść nie tylko ze względu na bogactwo treści, ale i z tego powodu, iż Autorka sama daje świadectwo ogromnej maestrii pisarskiej oraz erudycji w tym zakresie przez celowo i wnikliwie dobrane treści, ich staranne kompozycje w tekście, języku i stylu wypowiedzi. Dlatego powinni z niej skorzystać ci, którzy chcą i powinni, a nawet muszą się posługiwać pisaną odmianą języka, od uczniów i ich nauczycieli poczynając, a na studentach oraz wszystkich innych osobach, pragnących w sposób klarowny i uporządkowany przekazywać swoje myśli, kończąc. Przede wszystkim jednak przydatność omawianego opracowania jest ogromna dla pracowników akademickich, na przykład młodszych, którzy jako adiunkci-nauczyciele szkół wyższych są tak zwaną kadrą pomocniczą, oni to bowiem cierpliwie uczą się i z pasją sposobią nie tylko do własnych awansów, ale i – równolegle – do prowadzenia w kierunku osiągnięcia postępów przez swoich uczniów – licencjatów i magistrantów, a nawet także – jako tak zwani pomocniczy promotorzy – swoich „wspólnych” doktorantów. Ponadto książka ta o typie i walorach zarazem podręcznika i poradnika może być wykorzystana na seminariach doktorskich i w węższym (dużo węższym) zakresie – magisterskich. Może jej użyć zarówno profesor (jako materiał pomocniczy), jak i doktorant. Książkę godzi się rekomendować tak szerokiemu gronu odbiorców również z uwagi na to, iż każdy jej rozdział da się potraktować jako osobne opracowanie i to tak teoretyczne, jak i praktyczne – co zależne jest w tym przypadku od potrzeb i możliwości jej użytkowników.

Barbara Klasińska

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
Instytut Pedagogiki i Psychologii